

2018

1. ÇEYREK RAPORU

Türkiye'nin

Tasarruf Eğilimleri

Araştırması

ING BANK

— ÖZYEĞİN —
— UNIVERSITY —

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri **A**raştırması

ING Bank

1. GİRİŞ/3

1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/3

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/4

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/4

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/14

2.3. 2017 1. Çeyrek Sonuçları/17

3. METODOLOJİ/18

3.1. Amaç ve Yöntem/18

3.2. Demografik Bilgiler/19

3.3. Tasarrufun Tanımı/21

4. EKONOMİST YORUMU/21

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/29

Türkiye’de BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI’NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

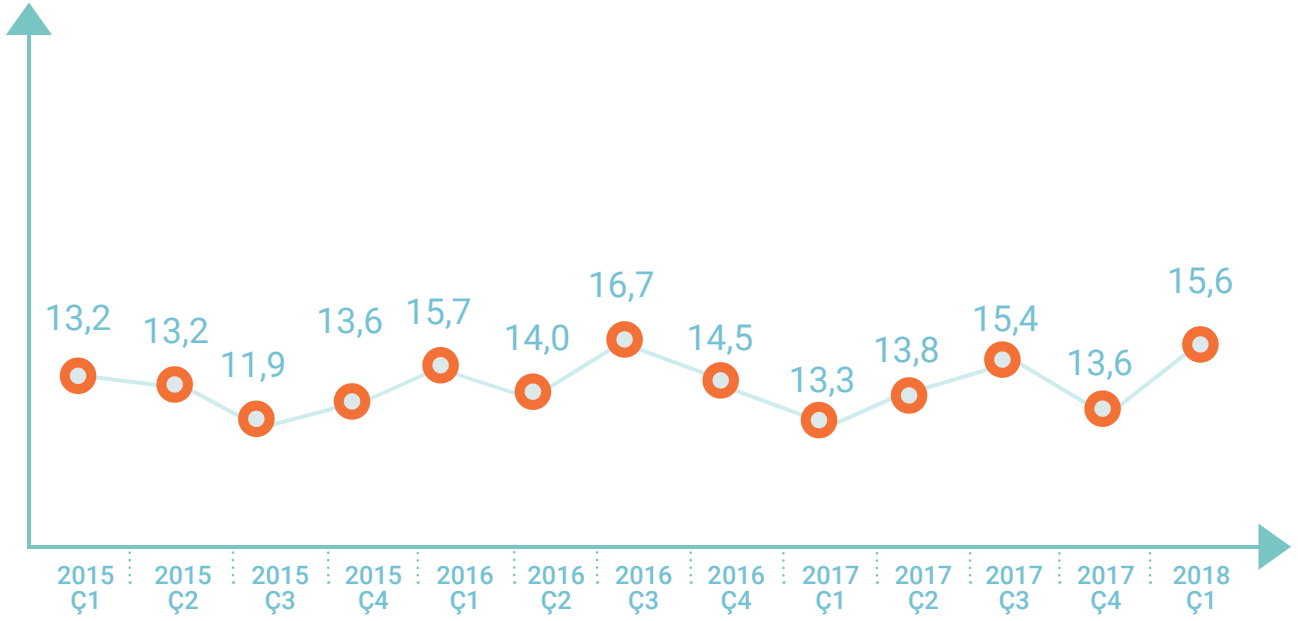
Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK’in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki ‘ortalama birey’in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki ‘ortalama birey’in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3’er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri

Tasarruf sahiplerinin oranı (%)

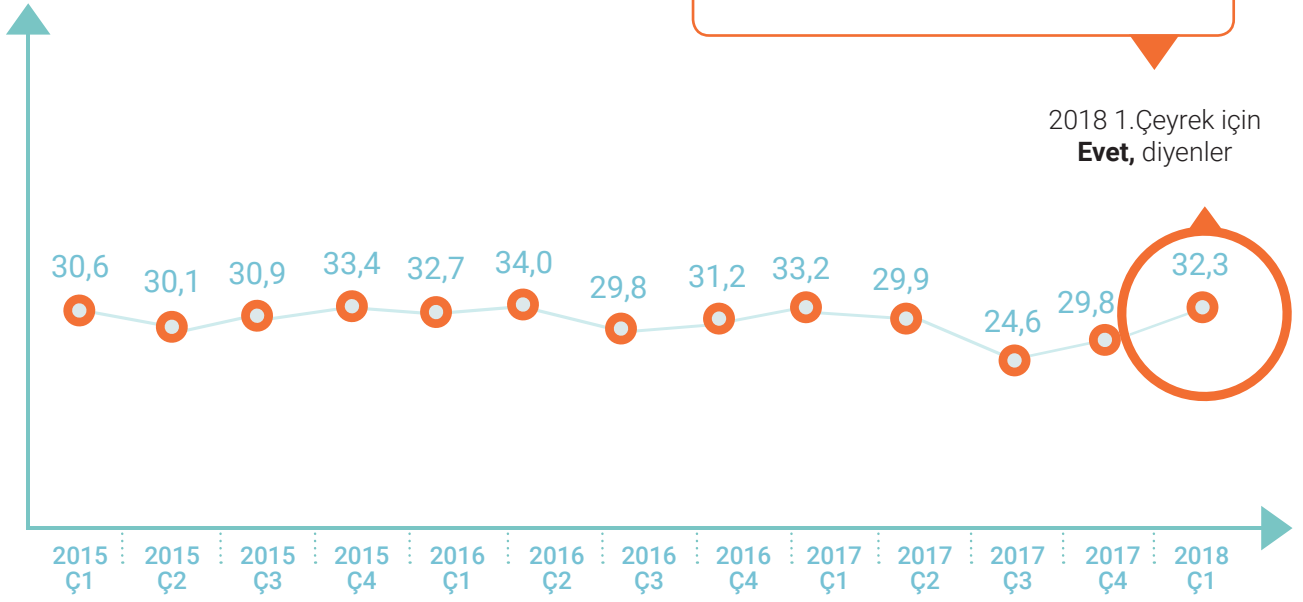
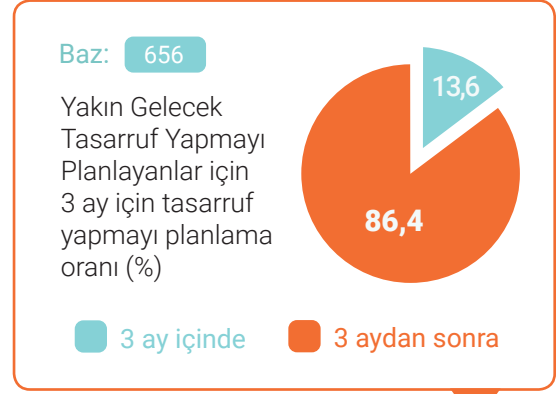

Baz: 2403

- Bu dönem tasarruf sahiplerinin oranı 2 puan artarak %15,6 olmuştur.
- Bu dönemki artış yoğunlukla evli erkek, çalışan erkek ve evli kadın kırılımlarından gelmiştir.

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR

Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

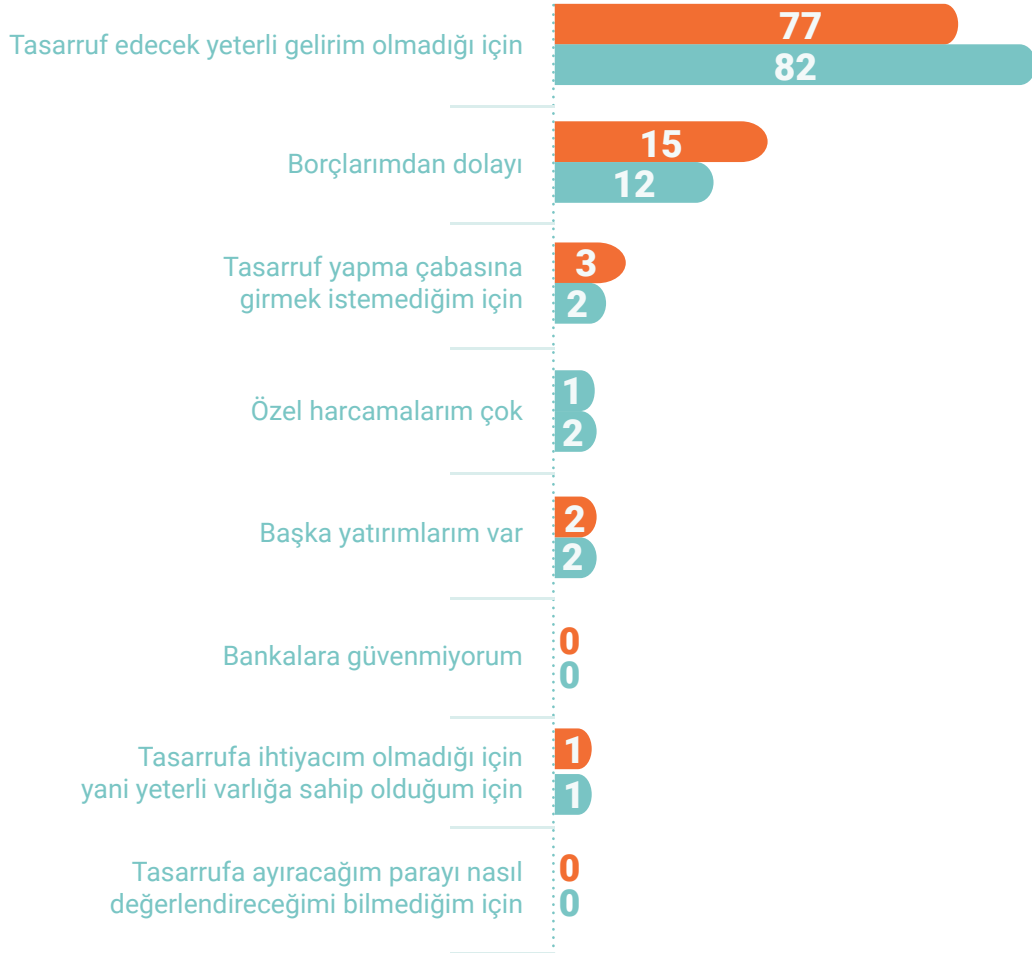
Baz:

2086 2087 2117 2077 2026 2066 2003 2055 2083 2071 2034 2077 2029

- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranında 2018 Ç1 döneminde artış tespit edilmiştir; yakın gelecekte tasarruf yapma niyeti olanların oranı %32'ye yükselmiştir.
- Ancak «3 ay içerisinde» tasarruf edeceğini belirtenlerin oranı da önceki döneme kıyasla 3 puanlık bir düşüşle %16,6'dan %13,6'ya gerilemiştir.

TASARRUFU OLMAYANLARIN TASARRUF EDEMEME GEREKÇELERİ

Tasarrufu Olmamasının Nedeni (%)

Baz: 2029

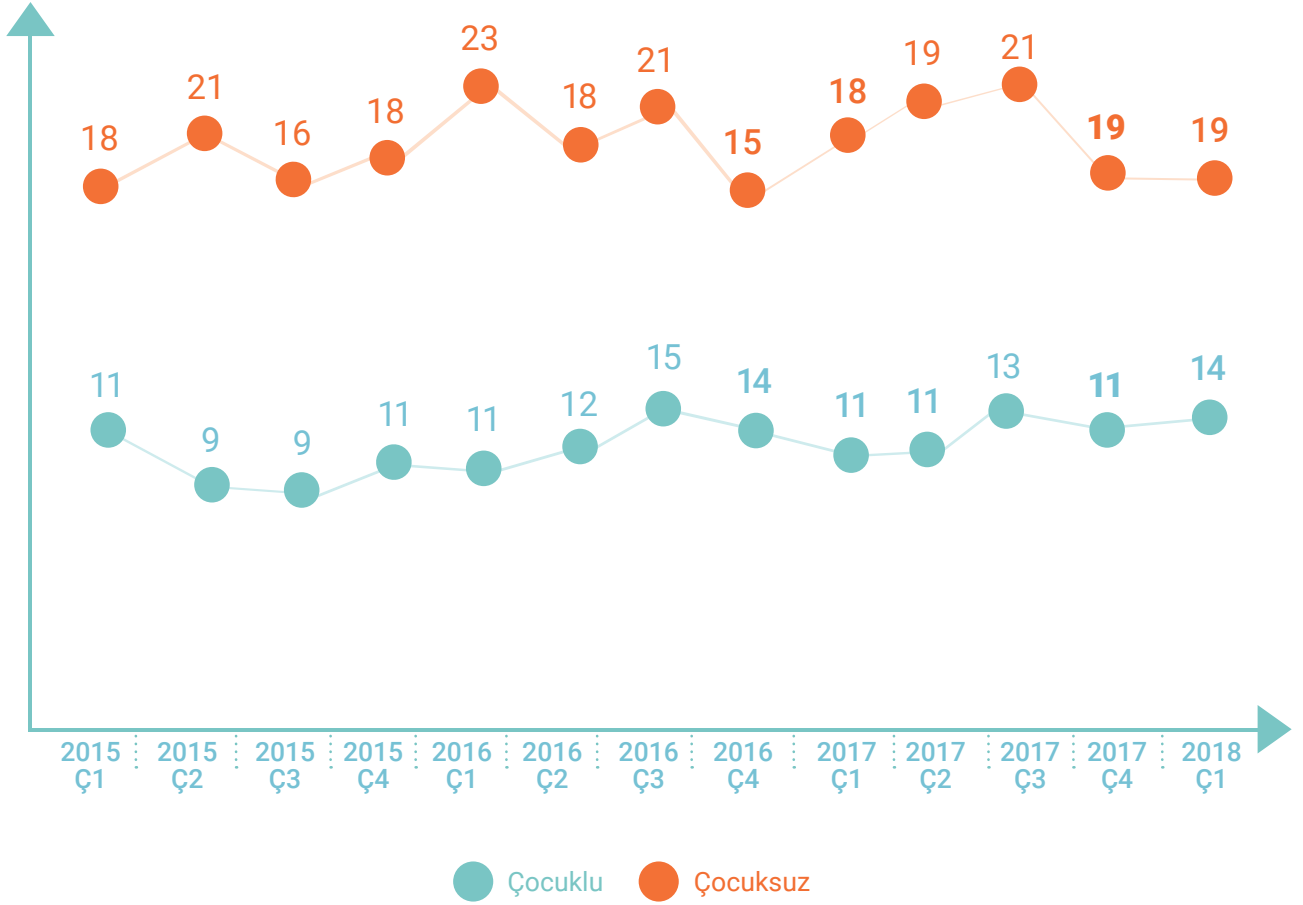
2018 Ç1

2017 Ç4

- Bu dönem «tasarruf edecek yeterli geliri olmadığı için» tasarruf edemeyenlerin oranı önceki döneme göre 5 puan gerilemiştir (%82 vs. %77).
- İkinci en çok belirtilen gerekçe olan «borçlarımdan dolayı» tasarruf edemiyorum diyenlerin oranı biraz artış göstererek %12'den %15'e yükselmiştir.

ÇOCUKLU VE ÇOCUKSUZ BİREYLERDEKİ TASARRUF SAHİPLİĞİ

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

Çocuğu olanlar için baz

1551 1508 1529 1454 1508 1483 1626 1628 1617 1615 1698 1614 1604

Çocuksuz olanlar için baz

852 895 874 950 896 920 778 775 787 787 705 789 797

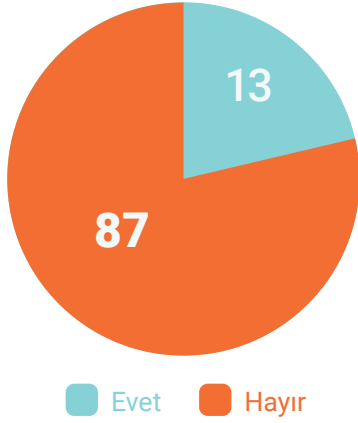
● Çocuklu bireylerin tasarruf oranı geçen dönem ile aynı kalırken (%11), çocuklu bireylerin tasarruf sahipliği oranı %11'den %14'e yüklemiştir.

TASARRUF PLANLAYANLARIN ORANI; ÇOCUKLU BİREYLERDEDÜŞMÜŞ,ÇOCUKSUZLARDAARTMIŞTIR

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olanlar)

Baz: 1383

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

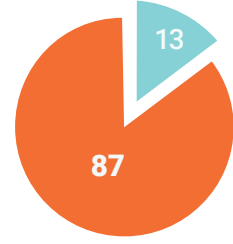
Evet
diyenler

Baz: 387

3 ay içinde mi,
3 aydan sonraki
dönemde mi
planlıyorsunuz?(%)

3 ay içinde

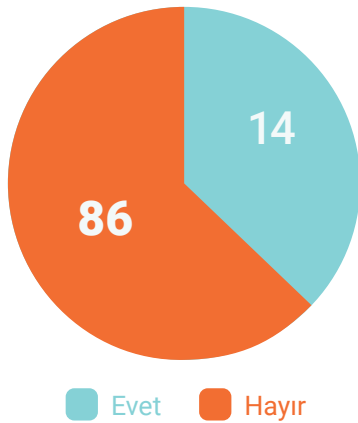
3 aydan sonra

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olmayanlar)

Baz: 646

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

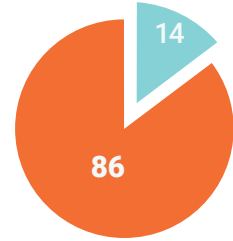
Evet
diyenler

Baz: 269

3 ay içinde mi,
3 aydan sonraki
dönemde mi
planlıyorsunuz?(%)

3 ay içinde

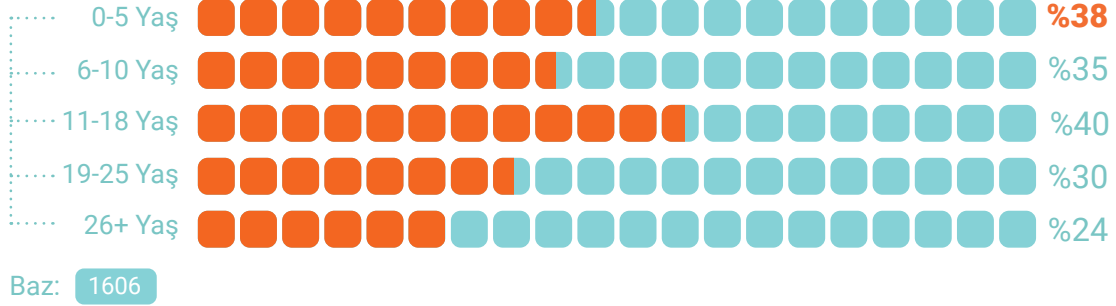
3 aydan sonra

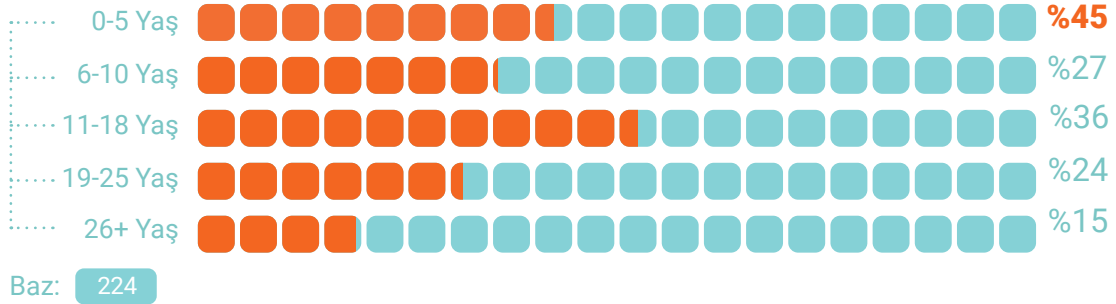
- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı hem tasarrufu olmayan çocuklu bireylerde (%25 vs. %28), hem de tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerde (%38 vs. %42) artış göstermiştir.
- Çocuklularda önümüzdeki 3 ay içinde tasarruf etmeyi planlayanların oranı %19'dan %13'e gerilemiş, çocuksuz bireylerde ise oran %14 olarak bir önceki çeyrekle aynı kalmıştır.

ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

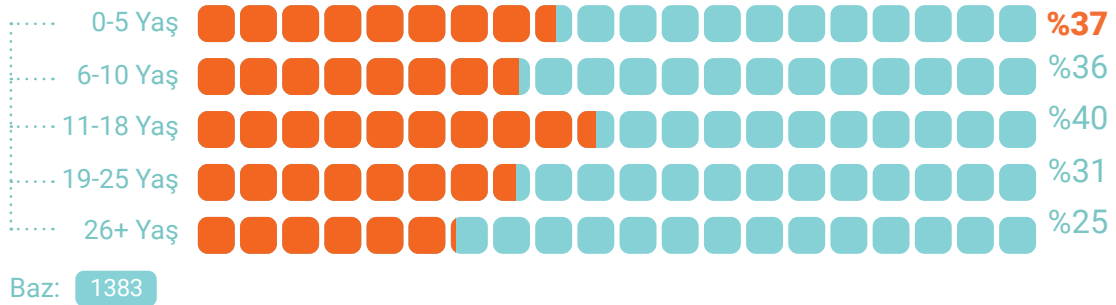
Toplam Çocuklular

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

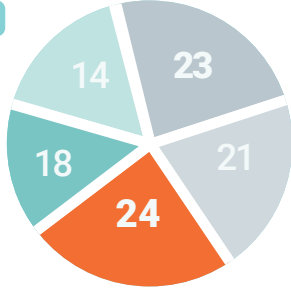

- Bu dönem çocuklu bireylerin çocuklarının yaş dağılımı bir önceki dönemle çok benzer durumdadır.
- Tasarruf sahibi çocuklu bireyler içerisinde bu dönem 6-10 yaş grubunun oranı (%32 vs. %27) ve 26+ yaş grubunun oranı (%21 vs. %15) azalmıştır.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımı içerisinde 19-25 yaş grubunun payı biraz daha yükselmiştir (%28 vs. %31).

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

Toplam çocuklu bireylerin çocukların yaş dağılımı

Baz: 1606

0-5 Yaş

6-10 Yaş

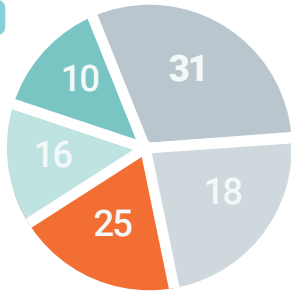
11-18 Yaş

19-25 Yaş

25+ Yaş

Tasarruf sahibi çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

Baz: 224

0-5 Yaş

6-10 Yaş

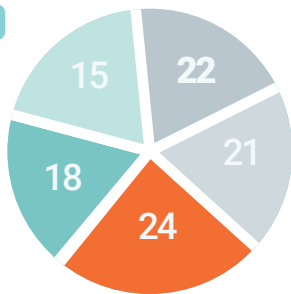
11-18 Yaş

19-25 Yaş

25+ Yaş

Tasarruf sahibi olmayan bireylerde çocukların yaş dağılımı

Baz: 1383

0-5 Yaş

6-10 Yaş

11-18 Yaş

19-25 Yaş

25+ Yaş

- Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş gruplarının dağılımı önceki dönemle hemen hemen aynı seviyededir.
- Bu dönem tasarruf sahibi çocuklu bireylerin çocuklarının yaş gruplarının dağılımında 0-5 yaşın payı yükselmiş (%27 vs. %31), 6-10 yaş grubunun payı çok az azalmıştır (%20 vs. %18).
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerde ise yaş gruplarında 0-5 yaş (%24 vs. %22) ve 26+ yaş azalmıştır (%18 vs. %15).

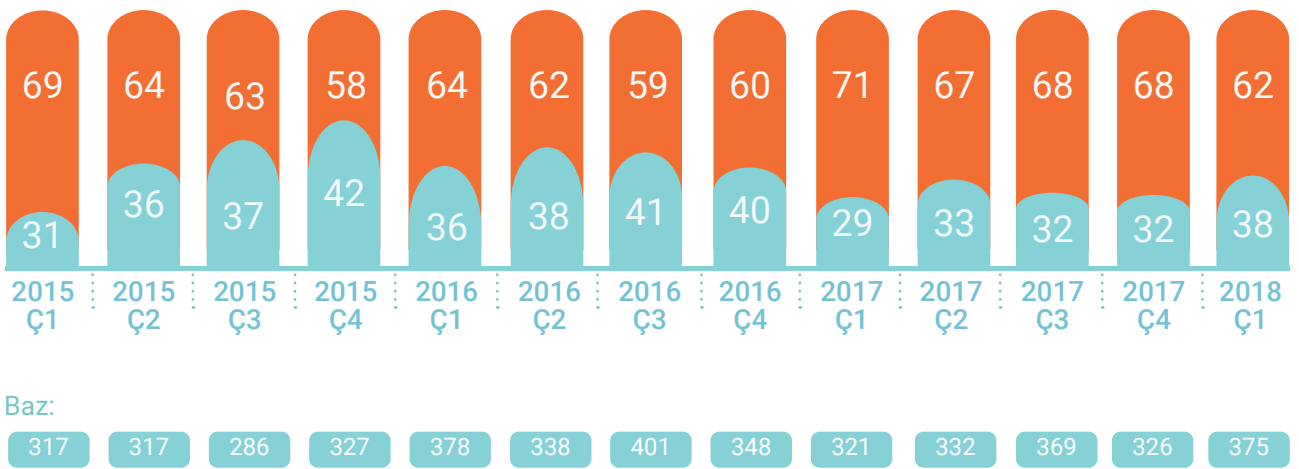
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Baz: 2403

● Genel tasarruf sahipliği (%)

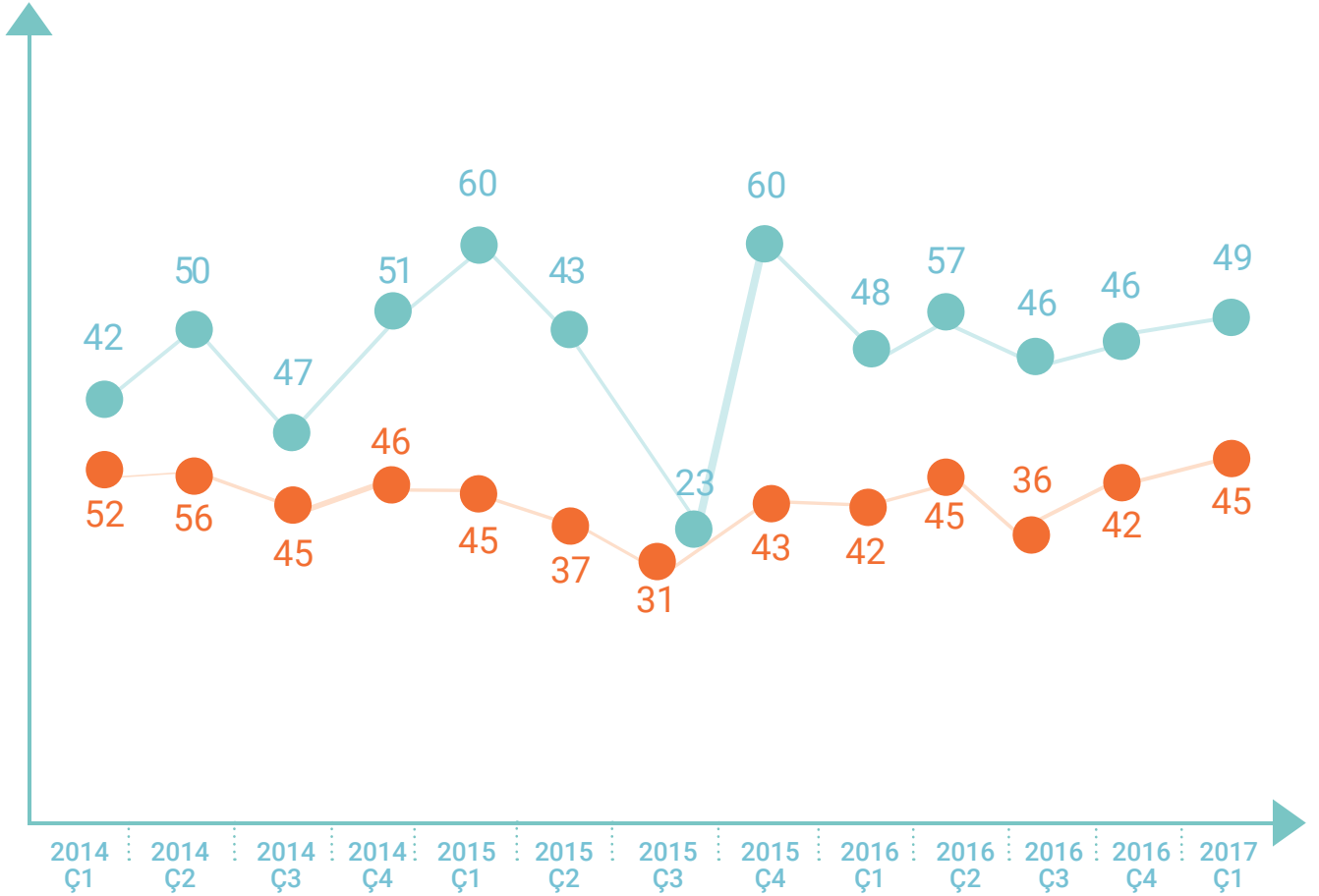
Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Baz:

■ Evet, düzenli tasarrufum var ■ Hayır, düzenli tasarrufum yok

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

Baz:

98

113

105

138

136

128

165

140

94

110

118

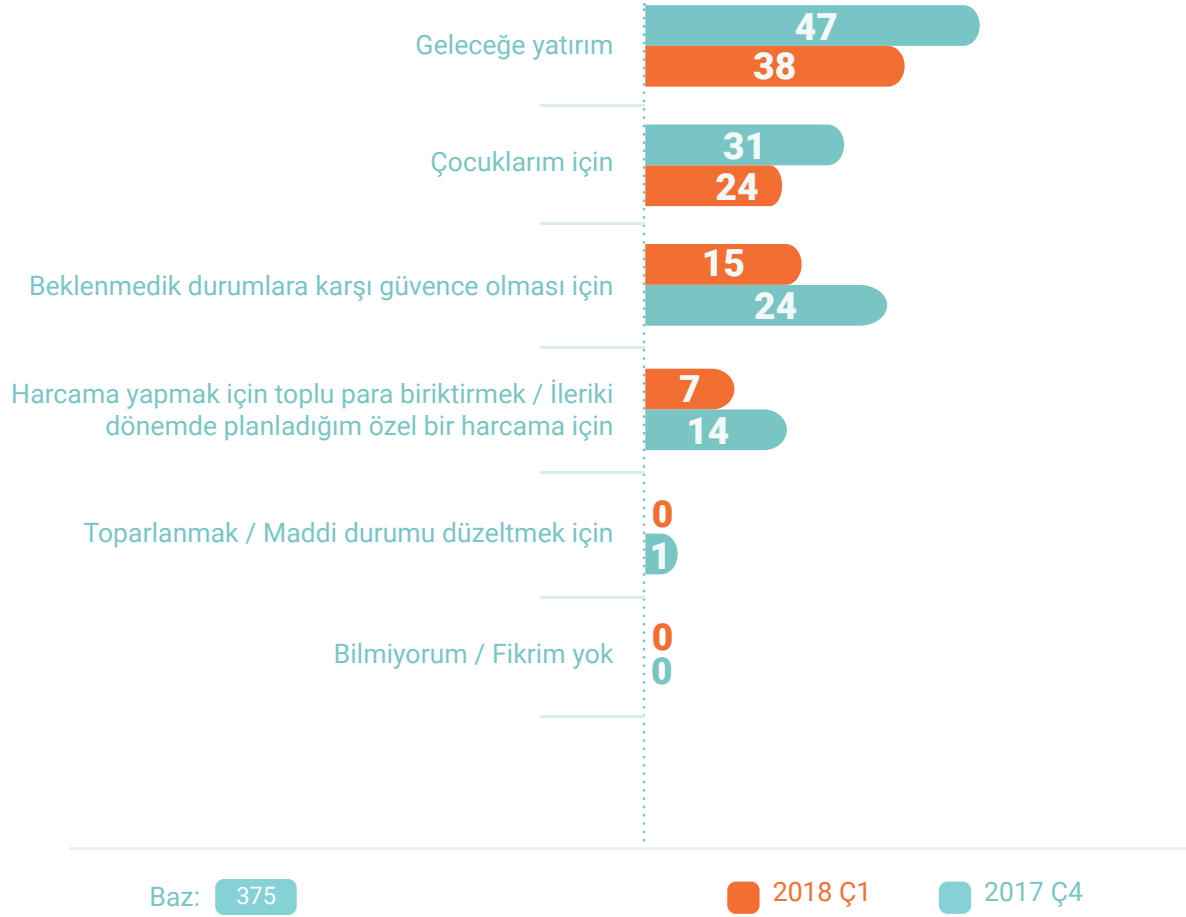
104

142

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

- Düzenli tasarruf yapanların oranı 2017'nin 4. çeyreğine göre bu dönem gerilemiştir (%68 vs. %62).
- Düzenli tasarruf yapmayanlar arasında son 3 ay içinde tasarruf yapmış olanların oranı artmıştır (%42 vs. %45). Gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı da artış göstermiştir (%46 vs. %49).

TASARRUFU OLANLARIN TASARRUF YAPMA GEREKÇELERİ

- «Geleceğe yatırım» amacıyla tasarruf edenlerin oranı 2018'in ilk çeyreğinde %38'den %47'ye yükselmiştir. Benzer yükseliş «çocuklarım için» gerekçesinde de görülmektedir (%24 vs. %31).
- «Beklenmedik durumlara karşı güvence olması için» gerekçesi ise bir önceki çeyrek döneme göre anlamlı derecede düşüş sergilemiştir (%24 vs. %15).

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

- Yastık altı altın ve nakit (TL + döviz)
- Sistem içi altın
- TL vadeli hesap
- Döviz vadeli hesap
- Fonlar
- Bireysel emeklilik fonları
- Vadesiz hesap
- Hisse senedi
- Hazine bonosu

Not: 'Bu soru çoklu cevap' olduğu için bu kalemlerin toplamları %100'ü geçmektedir. Karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

- Bireysel emeklilik fonları» geçen dönem olduğu gibi bu dönem de en çok tercih edilen tasarruf aracı olmuştur (%34).
- Yastık altı altın ve nakit» ise geçen bu dönem biraz daha az tercih edilmiştir (%23 vs. %19).

BU DÖNEM «SİSTEM DIŞI ALTIN» TERCİHİ BİRAZ GERİLEMİŞTİR (%13 VS. %10).

%	2015 Ç3	2015 Ç4	2016 Ç1	2016 Ç2	2016 Ç3	2016 Ç4
Sistem dışı ve sistem içi altın + sistem dışı nakit (TL veya döviz)	36	41	34	36	25	24
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	6	8	5	10	6	8
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	11	14	12	14	6	4
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	18	19	17	12	13	12

Baz:

286

327

378

338

401

348

%	2017 Ç1	2017 Ç2	2017 Ç3	2017 Ç4	2018 Ç1
Sistem dışı ve sistem içi altın + sistem dışı nakit (TL veya döviz)	25	27	23	28	26
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	10	14	5	13	10
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	9	5	7	5	7
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	6	8	11	10	9

Baz:

321

332

369

326

375

2018 1. ÇEYREK SONUÇLARI

- 2018'in ilk çeyreğinde tasarruf sahipliği oranı bir önceki döneme göre yükselmiştir (%13,6 vs. %15,6).
- Tasarruf sahiplerinin yaş grubu dağılımı içerisinde 35-44 yaş grubunun payı artarken (%24 vs. %28), 25-34 yaş grubunun oranı azalmıştır (%29 vs. %26).
- Tasarrufu olmayan bireyler arasında yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranında 2018'in ilk çeyreğinde artış tespit edilmiştir; yakın gelecekte tasarruf yapma niyeti olanların oranı böylelikle %32'ye yükselmiştir. Ancak «3 ay içerisinde» tasarruf edeceğini belirtenlerin oranı da önceki döneme kıyasla 3 puanlık bir düşüşle %16,6'dan %13,6'ya gerilemiştir.
- Tasarruf sahibi olmayanlar içerisinde «tasarruf edecek yeterli geliri olmadığı için» tasarruf edemediğini belirtenler yine oldukça yüksektir (%82 vs. %77).
- Çocuksuz bireylerin tasarruf oranı geçen dönem ile aynı kalırken (%19), çocuklu bireylerin tasarruf sahipliği oranı %11'den %14'e yükselmiştir.
- Bu dönem çocuklu bireylerin çocuklarının yaş dağılımı bir önceki dönemle çok benzer durumdadır.
 - Tasarruf sahibi çocuklu bireyler içerisinde bu dönem 6-10 yaş grubunun oranı (%32 vs. %27) ve 26+ yaş grubunun oranı (%21 vs. %15) azalmıştır.
 - Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımı içerisinde 19-25 yaş grubunun payı biraz daha yükselmiştir (%28 vs. %31).
- Düzenli tasarruf yapanların oranı bu dönem gerilerken (%68 vs. %62), düzenli tasarruf yapmayanlar arasında son 3 ay içinde tasarruf yapmış olanların oranı artmıştır (%42 vs. %46).
- Tasarruf sahibi bireylerin tasarruf etme gerekçelerinde ilk sırada gelen «geleceğe yatırım» (%38 vs. %47) bu dönem yükselmiştir. «Çocuklarım için» (%24 vs. %31) gerekçesi de yükselirken, «beklenmedik durumlar için» (%24 vs. %15) gerekçesi önceki döneme göre önemli oranda düşmüştür.
- 2018 yılının ilk çeyreğinde de en çok tercih edilen tasarruf aracı «bireysel emeklilik fonları»dır (%34).

3.1. AMAÇ VE YÖNTEM

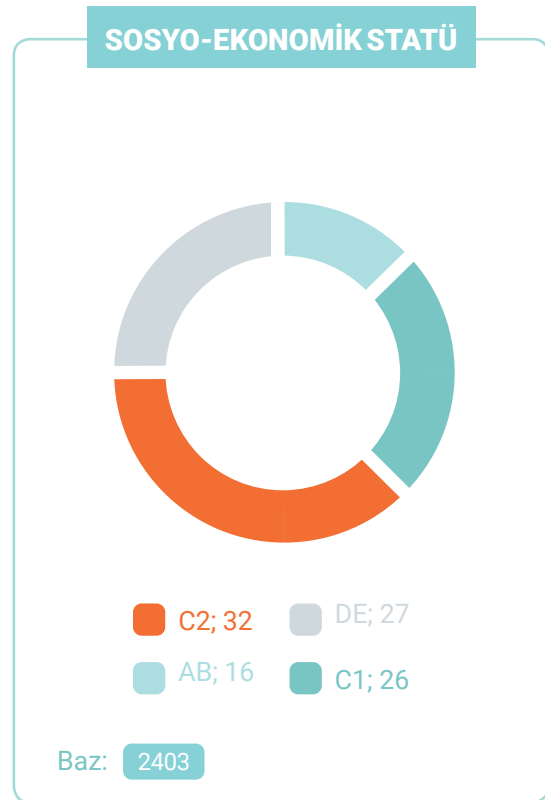
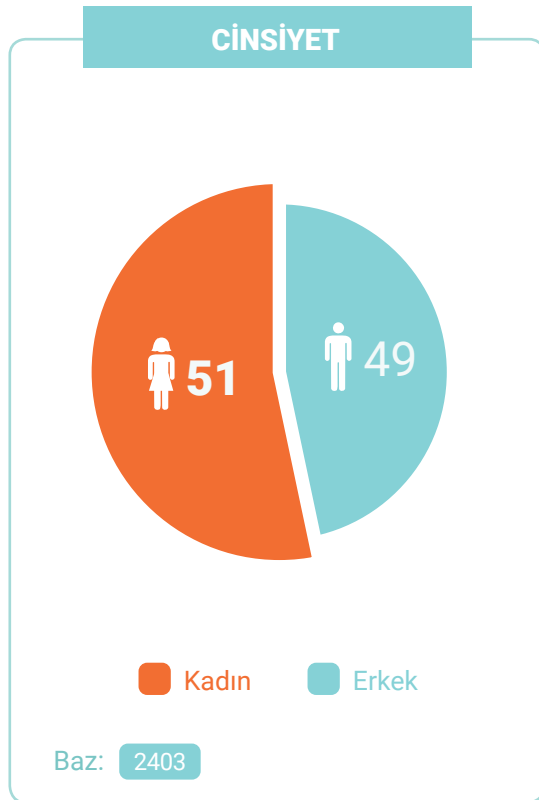
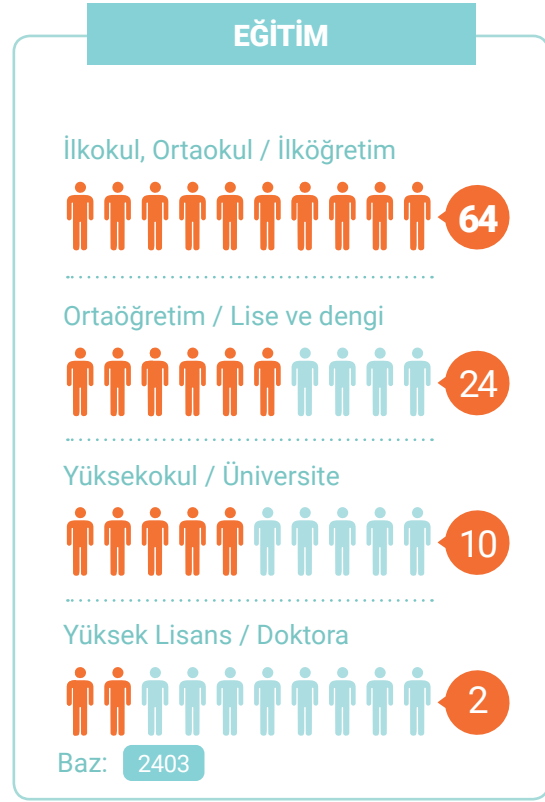
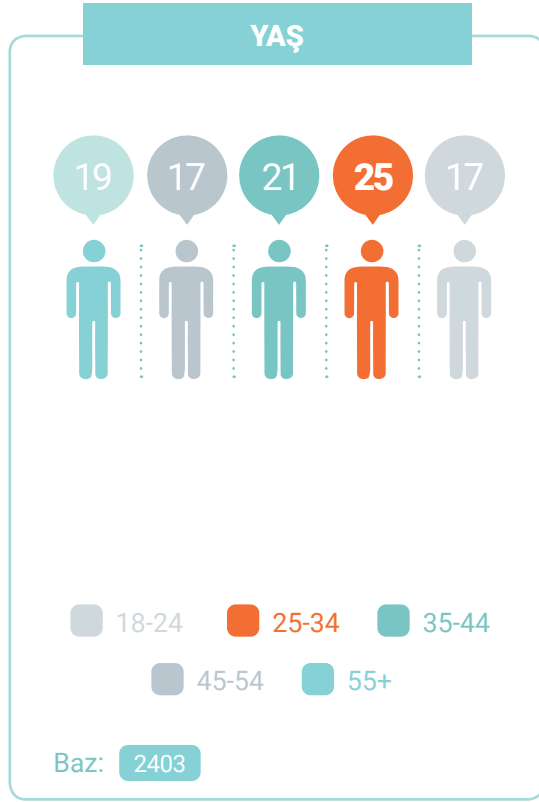
Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın amacı Türkiye'de kentsel yerleşim yerlerinde 18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini izlemektir.

Bu araştırma çerçevesinde;

- NUTS2 bölgelerinde seçilen 26 ilde her ay tesadüfi olarak seçilen 800 kişi ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı 2400 olarak gerçekleşiyor ve raporlanıyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (CATI) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

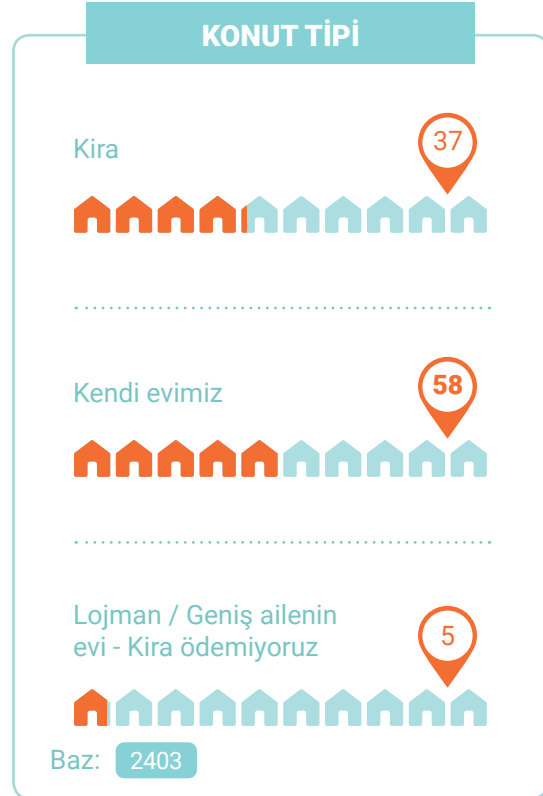
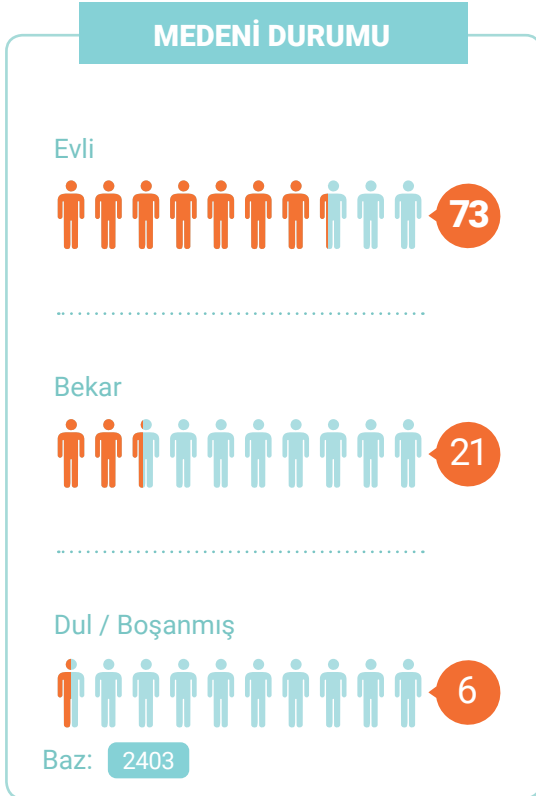
3.1. Demografik Bilgiler

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2018 1. ÇEYREK

3.2. Demografik Bilgiler

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2018 1. ÇEYREK

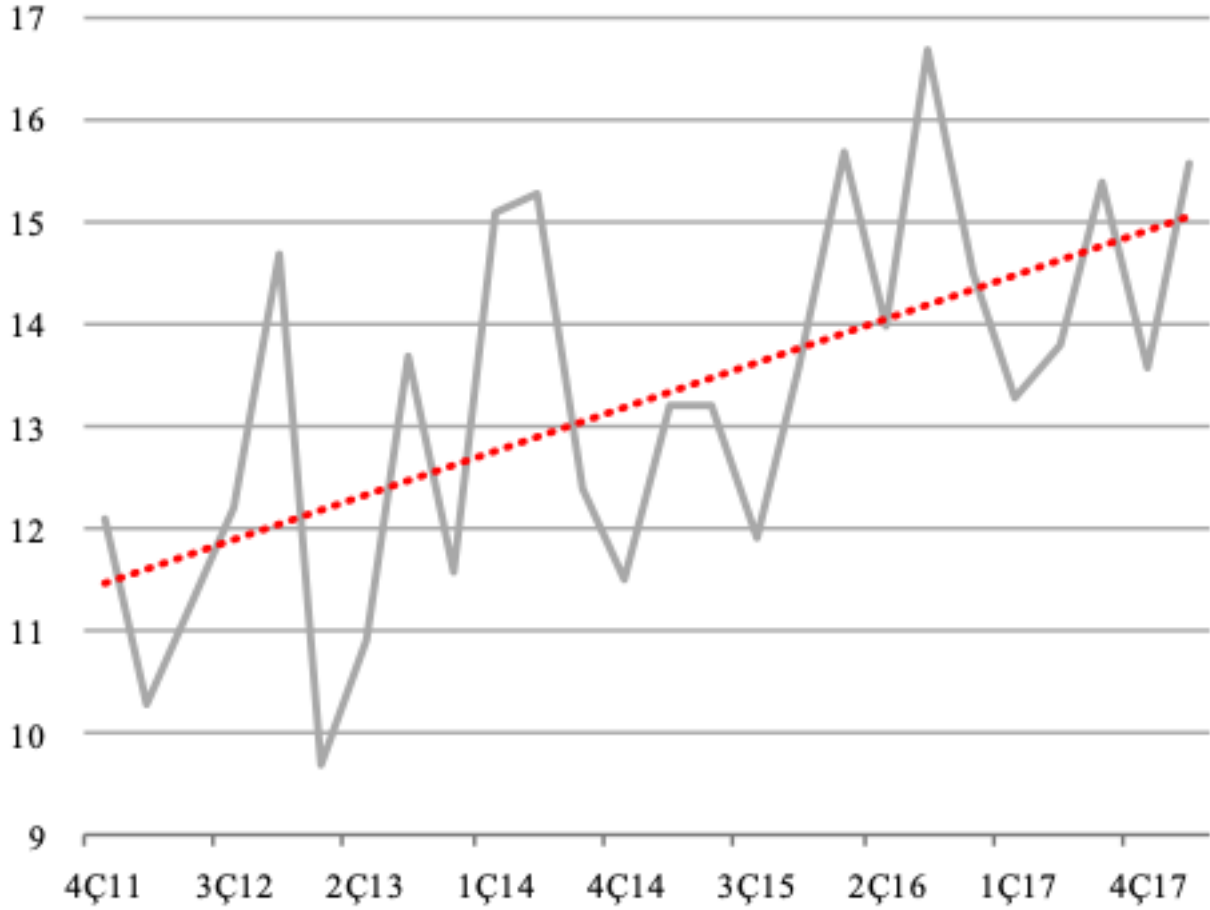
3.3. Tasarrufun Tanımı

TANIM

- Tasarruf, sözlük anlamı itibarıyla "sarf edilmeyen" anlamına gelmektedir.
- Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içermektedir:
 - Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
 - Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
 - Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
 - Bireysel emeklilik fonları
 - Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
 - Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI BU YILIN İLK ÇEYREĞİNDE HIZLA YÜKSELEREK %15.6 OLDU.

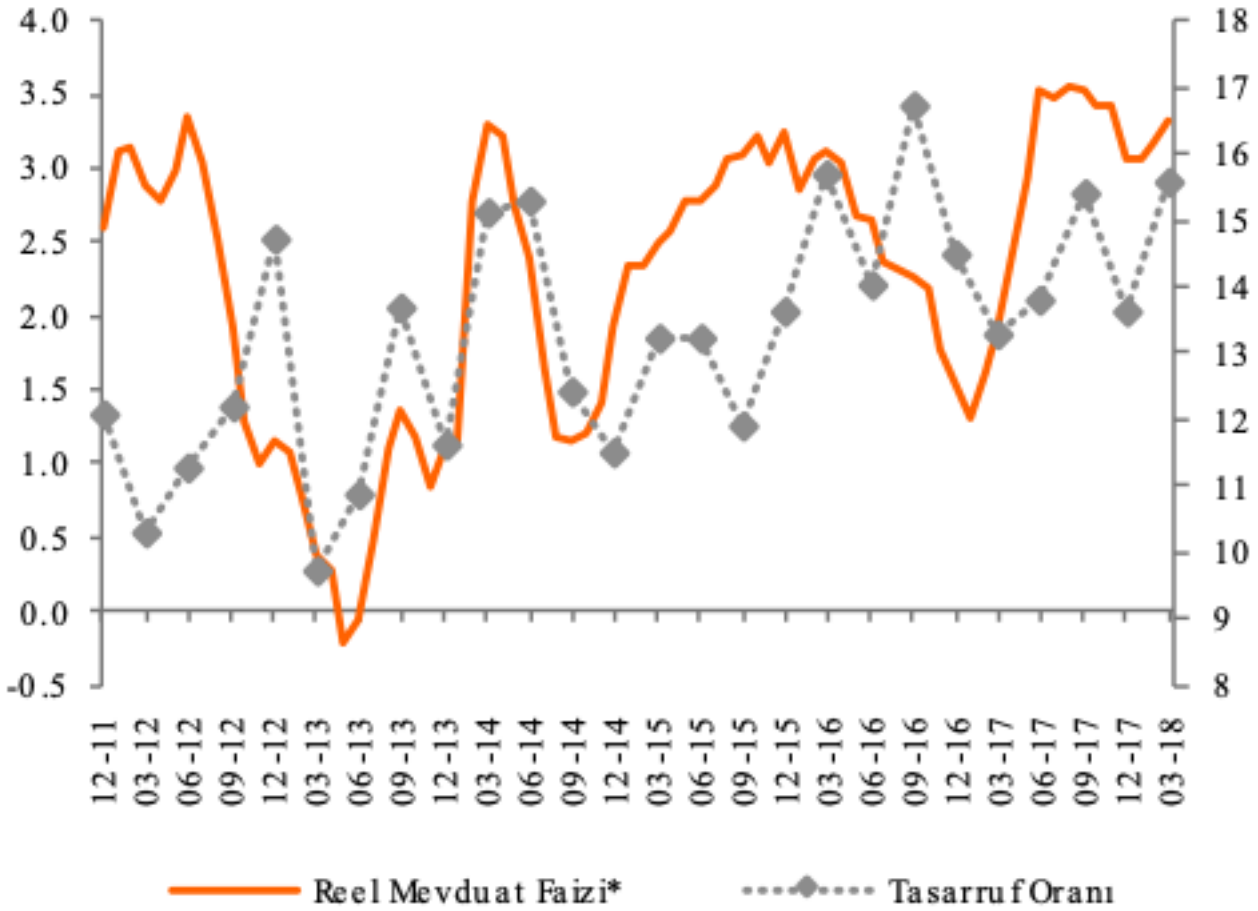
TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANININ ZAMAN SEYRİ

Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın (TTEA) güncel sonuçlarına göre, çalışmanın başlangıcından bu yana dalgalı ama yavaş da olsa yukarı yönlü bir seyir izleyen kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı 2018'in ilk çeyreğinde bir önceki döneme göre hızlı bir artış kaydederek %15.6 oldu. Açıklanan bu rakam, 2016'nın 3. çeyreğinde başarısız darbe girişiminin neden olduğu belirsizlik ve oynaklık ortamında gördüğü %16.7'lik istisnai seviye dışarıda bırakıldığında, çalışmanın yapıldığı 6.5 senelik dönem boyunca gözlenen en yüksek düzeye yakın gerçek-

leşti. Bu durum, TÜİK-TCMB tarafından yayımlanan Tüketici Güven Endeksi alt serilerinden biri olan "Mevcut dönemin tasarruf etmek için uygunluğu"na yönelik değerlendirmenin ortalamada %60'tan %66'ya yükselmesine de paralellik gösterdi.

TTEA'daki tasarruf sahipliği oranındaki değişimleri açıklamak zor olmakla birlikte, hane halkı açısından en önemli reel getiri kalemi olarak nitelendirilebilecek bankaların yeni açtıkları TL mevduatlara uyguladıkları faizin gelecek bir yıllık dönemdeki enflasyon beklentisiyle reele

* Mevduat Faizi (ex-post) = Mevduat Faiz Oranı – Gerçekleşen Enflasyon Mevduat Faizi (ex-ante) = Mevduat Faiz Oranı – MB Beklenti Anketi (12 Aylık)

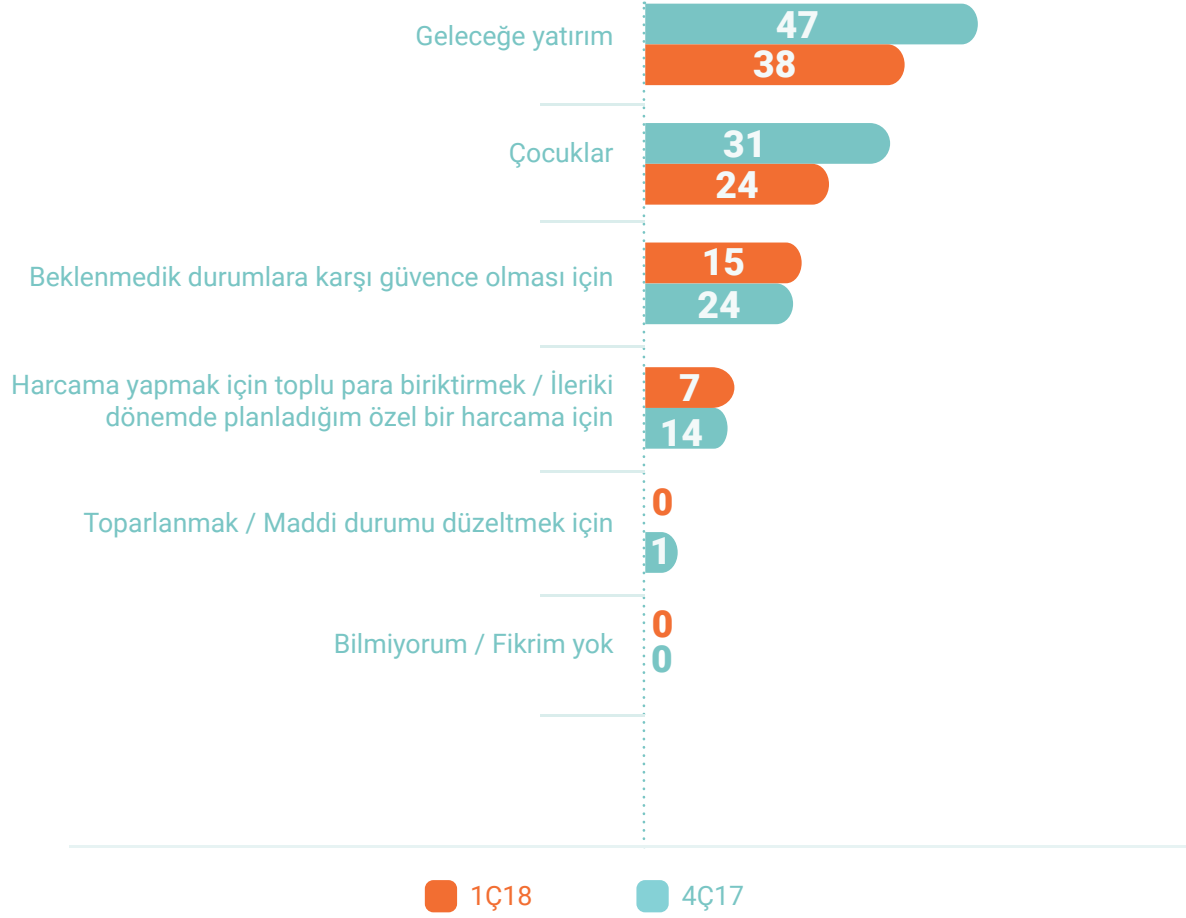
Kaynak: TUIK, MB, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

çevrilerek elde edilen getiriyle arasındaki kuvvetli bir ilişki dikkat çekti. Bu çerçevede, 2018'in ilk çeyreği incelendiğinde, yurtdışı piyasalarda gözlenen dalgalanmalara ek olarak, enflasyon görünümüne dair artan olumsuz değerlendirmeler, altın ithalatı, enerji fiyatları ve iç talep gibi çevrimsel faktörlerle 2017'nin ilk aylarından beri genişleme eğiliminde olan cari açığın hızla artmaya devam etmesi, jeopolitik risklere olan duyarlılık ve para politikasının kurdaki oynaklığı kontrol etmede yeterli olup olmadığına dair soru işaretlerine bağlı olarak TL ciddi baskı altında kaldı. TL'nin Mart başından itibaren Dolar ve Euro'ya karşı çok düşük seviyelere gelmesi piyasalarda para politikası duruşunda bir değişiklik olup olmayacağına dair soru işaretlerini artırırken, mevduat faizleri ortalaması bir önceki çeyrek ortalamasının üzerinde gerçekleşti. Enflasyon

tarafında ise, bu yılın ilk üç ayında enflasyon TL'nin değer kaybına ve bozulan fiyatlandırma davranışlarına bağlı olarak, olumlu baz etkisi kaynaklı beklenen iyileşme öngörülerden daha az ve yavaş kalsa da kısmi ve sınırlı bir düşüş gözlemlendi. Dolayısıyla, reel mevduat faizindeki artışın bir sonucu olarak tasarruf etme eğiliminin hızlandığı ayrıca tasarrufu artırıcı diğer etmenlerin de bu gelişmede etkili olduğu değerlendirilebilir.

Bu çerçevede gelir düzeyinde değişim beklentileri de tasarruflara katkı sağlamış olabilir. Nitekim bu gelişme, TÜİK-TCMB tarafından yayımlanan Tüketici Güven Endeksi alt serilerinden biri olan "Ücretlerin değişimine ilişkin beklenti'nin (geçen 12 aylık döneme

TASARRUFU OLANLARIN TASARRUF YAPMA GEREKÇELERİ

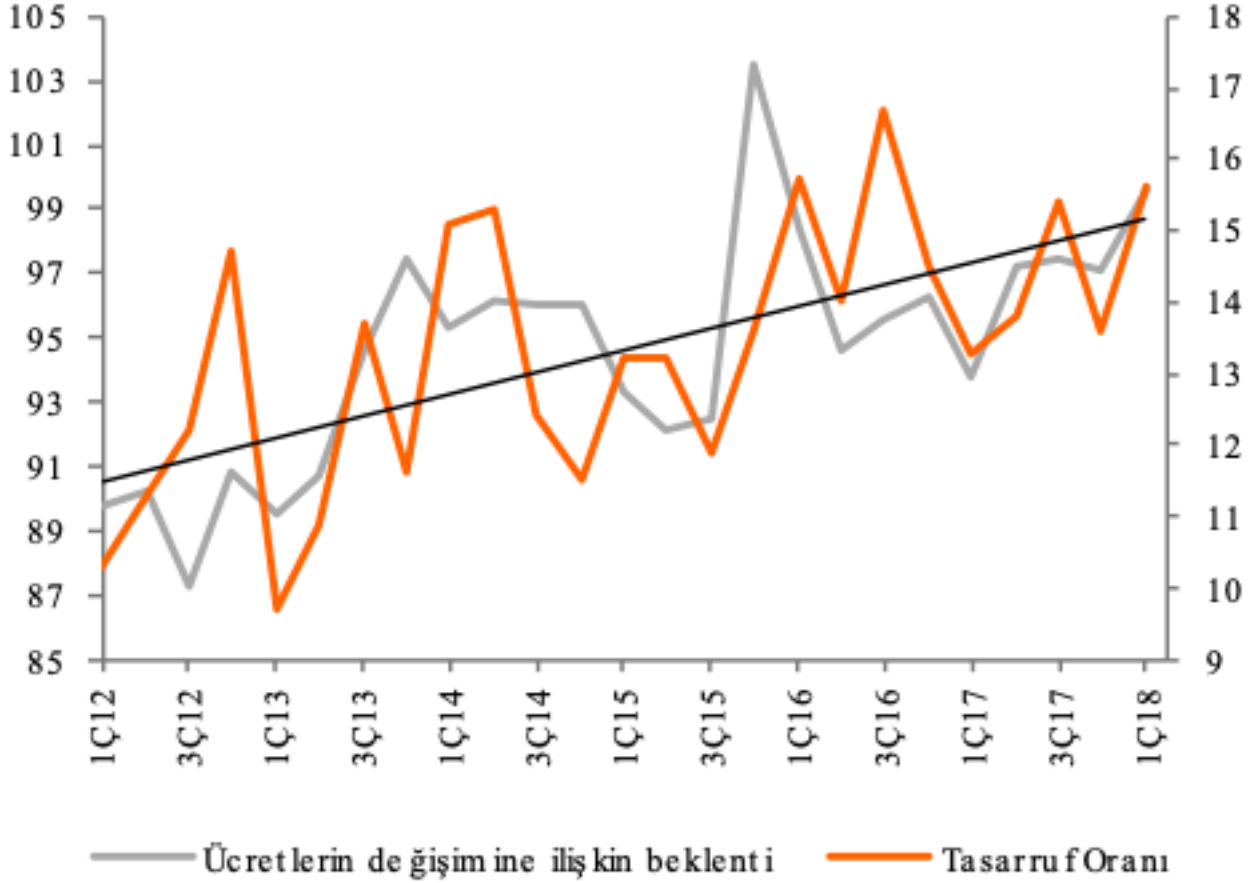

Kaynak: TÜİK, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

göre gelecek 12 aylık dönemde) ortalamada %97.1'den %99.6'ya yükselmesine de paralellik gösterdi. TTEA bulgularıyla Tüketici Güveni'nin bu alt bileşeni arasındaki bağıntı katsayısının 0.55 olması oldukça güçlü bir ilişkinin varlığını teyit etti. Ayrıca, TTEA'ya göre tasarruf sahibi olmama nedenleri arasında her zaman en önde yer alan "yetersiz gelir" gerekçesinin ilk çeyrekte %70 ile 2016 3. çeyreğinden bu yana en düşük düzeye gerilemesi de bu değerlendirme ile paralellik arz etti. Ayrıca, Türkiye'ye özgü çeşitli çalışmaların ortaya koyduğu üzere hanehalklarının tasarruflarının önemli bir nedeni, gelecekteki gelirle ihtiyaçlar arasındaki öngörülen ilişki veya geleceğe yatırım dolayısıyla (emeklilik sonrasına hazırlık, ev almak, yurtdışı eği-

tim, kariyer, kimseye muhtaç olmamak vb saiklerle) tasarruf yapılmasıdır. 1. Çeyrek TTEA sonuçları, bir önceki çeyrekte bugüne yönelen gelecek kaygısının yeniden ağırlık kazandığını, dolayısıyla geleceğe yatırım amaçlı tasarruf davranışının yükselirken (%38'den %47'ye), kısa vadeli artan risk kaygılarıyla beklenmedik olaylara karşı tasarruf etme eğiliminin (%24'ten %15'e) gerilediğine işaret etti.

Özetle, yurtiçi ve yurtdışı piyasalarda dalgalanmaların arttığı bir ortamda kısmen yükselen reel mevduat faizleri son çeyrekte tasarruf sahipliğine yönelik davranışları olumlu etkilemiş gözüküyor. Türkiye'de reel mevduat faizleriyle tasarruf sahipliği arasındaki bağıntı ilişkinin doğrusal olduğunu ortaya koyuyor.

Kaynak: TUIK, MB, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

Bu durum ise reel faiz oranı yüksek olduğu takdirde, geleceğe bırakılmadan bugün yapılacak tüketimin maliyetinin artacağını ileri süren ikame etkisinin etkili olmuş olabileceğini akla getiriyor. Yine de Türkiye'deki tasarruf eğilimlerine yönelik çalışmalarda reel faiz ve tasarruf sahipliği oranı arasında net bir ilişki olduğuna dair güçlü bir kanıt olmadığı unutulmamalıdır.

4 çeyreklik hareketli ortalamalar incelendiğinde hane halkı finansal varlıklarının kompozisyonuna dair dikkat çeken gelişmeler şunlar:

- Mali sistem içi varlıkların (yastık altı altın ve diğer değerli taş ve metal ile yastık altı döviz / TL hariç diğer tüm finansal varlıklar) toplam varlıklardaki payı 2014 sonundan bu yana %75'in üzerinde

seyretti. Öte yandan, kayıt dışı varlıkların oranı son iki çeyrekte hafif bir artış kaydetti. Bu durum, geçen ilk çeyreğinden itibaren artan jeopolitik risk algısı, yurtiçi piyasalardaki dalgalanma gibi gelişmelere koşut olarak gerçekleşmiş olabilir. Yine de, 4 çeyreklik hareketli ortalamalar, oynaklıklara rağmen, sistem içi ürünler lehine olan eğilimde önemli bir bozulma gözlenmedi.

- Toplamın beşte dördüne yakını oluşturulan sistem içi tasarrufların kompozisyonuna bakıldığında; 2016'nın ikinci çeyreğinde %37 paya sahip olan mevduat ürünleri sonraki üç çeyrekte TL ve döviz cinsi vadeli hesapların ve vadesiz mevduatların payındaki artışa paralel yükselerek %41'e ulaştıktan sonra son üç çeyrekte bu eğilim tersine döndü. Buna göre, mevduat ürünlerinin payındaki

ÖZET GÖSTERGELER

	3Ç14	4Ç14	1Ç15	2Ç15	3Ç15	4Ç15	1Ç16	2Ç16	3Ç16	4Ç16	1Ç17	2Ç17	3Ç17	4Ç17	1Ç18
Tasarrufum var (%)	12.4	11.5	13.2	13.2	11.9	13.6	15.7	14.0	16.7	14.5	13.3	13.8	15.4	13.6	15.6
Enflasyon (ort. ç/ç)	0.7	1.6	3.0	2.9	0.5	2.8	2.2	1.3	1.5	2.4	4.7	2.5	0.7	4.0	2.8
Tarımdışı işsizlik (unadj, quarterly avg)	12.3	12.7	13.1	11.6	12.3	12.6	12.5	11.5	13.5	14.4	14.6	12.3	12.9	12.3	12.7
USD/TRY (ortalama) **	2.2	2.3	2.5	2.7	2.9	2.9	2.9	2.9	3.0	3.3	3.7	3.6	3.5	3.8	3.8
USD/TRY artışı *	2.4	4.6	8.7	8.5	6.6	2.2	1.3	-1.7	2.3	10.7	12.6	-3.1	-1.8	8.0	0.4
50:50 EUR:USD döviz sepeti (ortalama) **	2.5	2.5	2.6	3.8	3.0	3.0	3.1	3.1	3.1	3.4	3.8	3.8	3.8	4.1	4.3
%50 USD: %50 EUR döviz kuru sepeti artışı *	0.4	1.1	2.8	7.0	7.4	1.4	1.6	-0.4	1.7	8.8	11.9	-1.5	1.7	8.2	2.8
Mevduat Faizi (ortalama)	8.7	8.9	9.1	9.6	10.1	10.6	10.9	10.5	9.9	9.7	9.8	11.3	11.9	12.1	12.4
2-yıllık gösterge tahvil faizi (ortalama)	8.9	8.5	8.0	9.7	10.5	10.6	10.9	9.4	9.0	9.9	11.3	11.2	11.6	13.1	13.4
Altın (ortalama, USD)	1,282	1,267	1,219	1,193	1,125	1,103	1,182	1,258	1,335	1,216	1,220	1,258	1,279	1,277	1,330

* Dönem ortalamalarının değişimi, TCMB kurları ** Reuters kurları

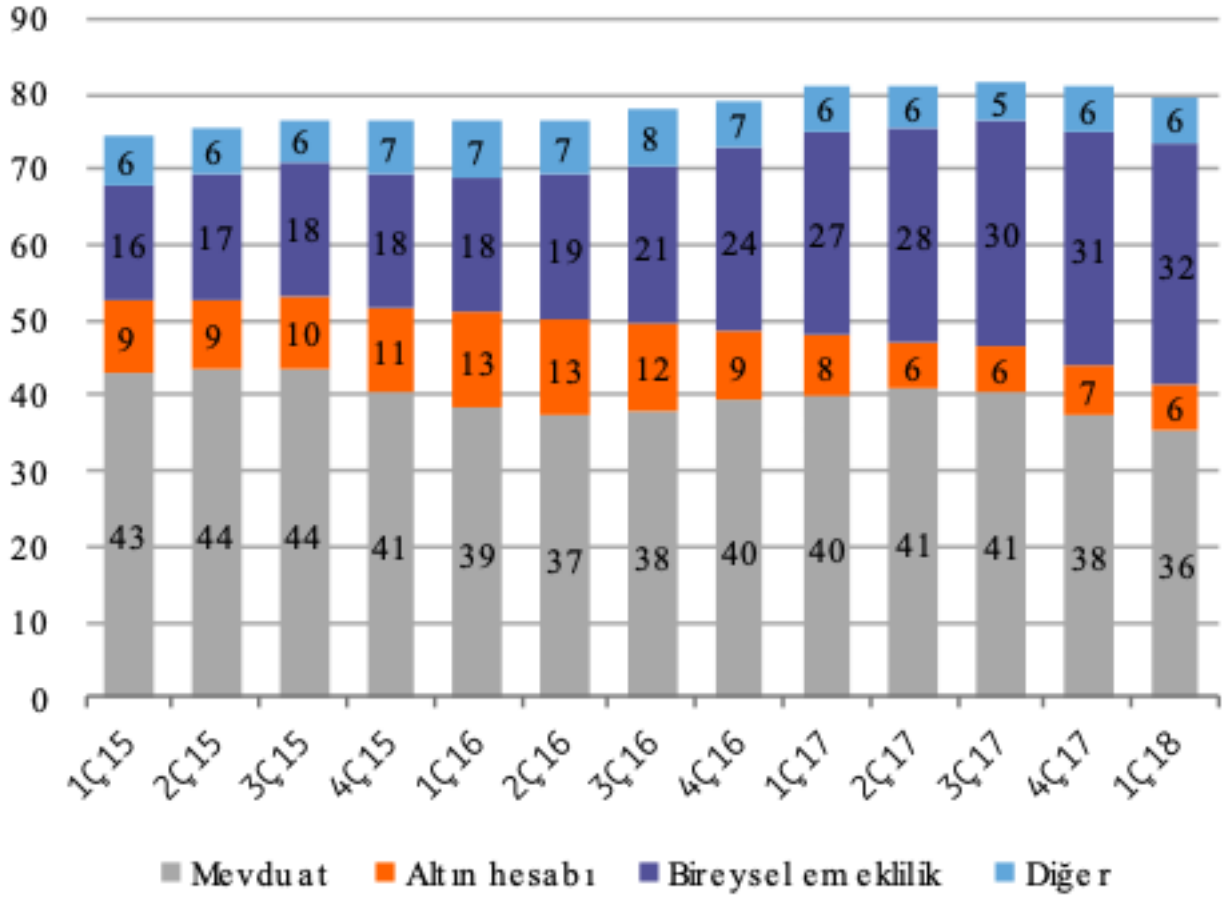
Kaynak: TÜİK, TCMB, Thomson Reuters, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

kayıp bireysel emeklilik lehine gerçekleşti. Öte yandan, 4 çeyreklik hareketli ortalamalarda gerilemeye rağmen, bu yılın ilk çeyreğine dair rakam mevduat ürünlerinin payının %30'dan %35'e geldiğini gösterdi. Bu gelişme ise vadesiz hesaplar ile döviz vadeli hesaplardan kaynaklandı.

• 2017 4. çeyrekte %34 payla TTEA'nın başlangıcından beri en yüksek düzeye erişen bireysel emeklilik yatırımları 2018'in ilk çeyreğinde de bu seviyede kaldı ve toplam mevduat ürünlerinin payına yakın seyretti. Bireysel emekliliğin, sürekli bir artış eğilimiyle tasarrufların üçte birini geçerek tasarruf sahipleri açısından başat bir araç haline gelmesi, yeni tasarrufların ağırlıklı olarak bir ölçüde zorunlu olarak nitelendirilebilecek bireysel emeklilik vasıtasıyla yapıldığını, diğer araçlara yönelimin ise oldukça azal-

dığını ortaya koydu.

SİSTEM İÇİ ÜRÜNLERİN KIRILIMI

Kaynak: Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Özyeğin Üniversitesi

İlk çeyrekle karşılaştırıldığında 2. çeyrekte hane halkı finansal varlıklarının kompozisyonuna gözlenen değişiklikler oldukça sınırlı kaldı. Buna göre:

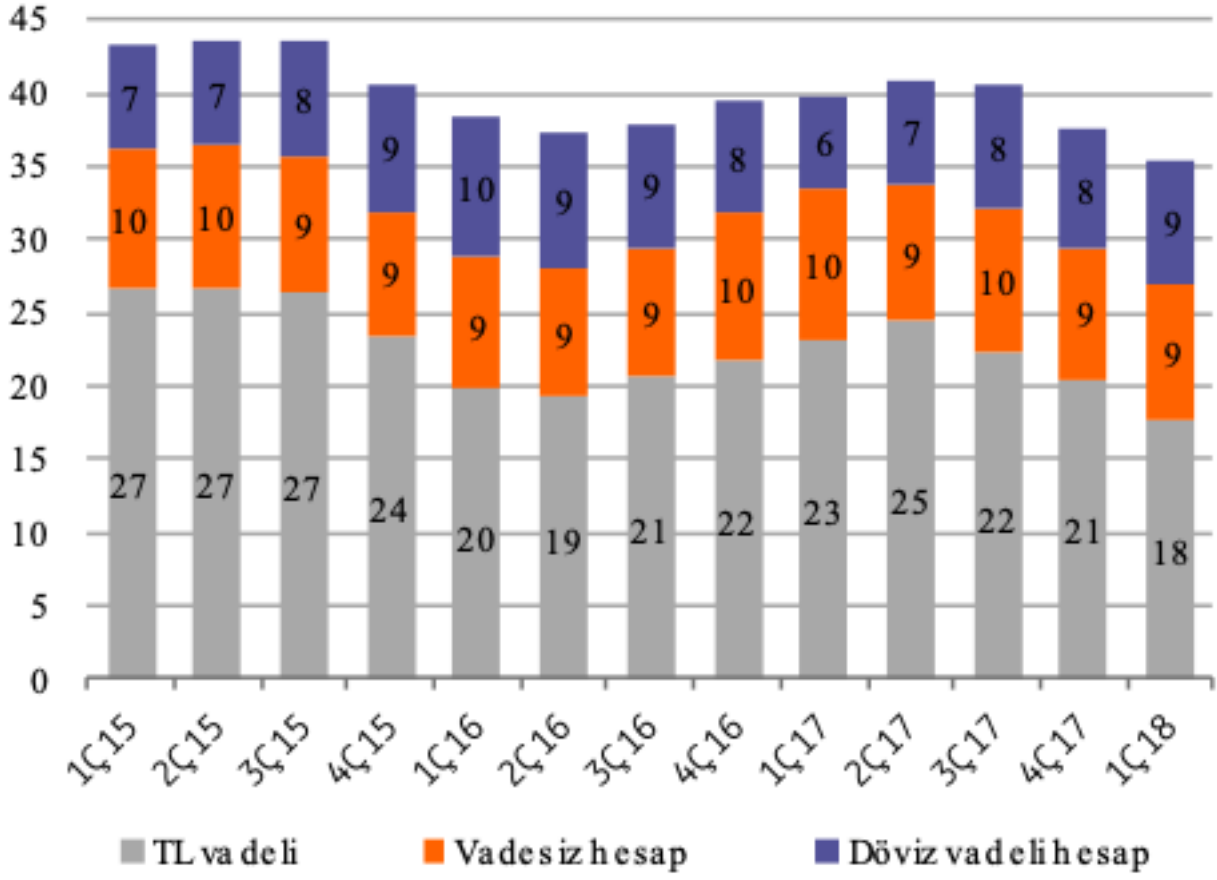
- 2017 4. çeyrekte %34 payla TTEA'nın başlangıcından beri en yüksek düzeye erişen ve bu yıl ilk çeyrekte aynı seviyede kalan bireysel emeklilik ürünleri 2. çeyrekte %32'ye gerilese de %35'le toplam mevduat ürünlerinin payına yakın seyretti. Uzun süreden beri yükseliş eğiliminde olan ve yeni tasarrufların ağırlıklı olarak bir ölçüde zorunlu olarak nitelendirilebilecek bu ürünlerle yapıldığını ortaya koyan bireysel emekliliğin payındaki sözkonusu gerilemeye koşut olarak sistem içi altın hesabının payının benzer oranda arttı.

- Mali sistem içi varlıkların (yastık altı altın ve diğer değerli taş ve metal ile yastık altı döviz / TL

hariç diğer tüm finansal varlıklar) toplam varlıklar-daki payı 2015 ortasından bu yana %75'in üzerinde seyretti, bu yıl 2. çeyrekte %81 ile önceki çeyreğe göre değişmeden kaldı.

- Toplamın beşte dördüne yakını oluşturulan sistem içi tasarrufların kompozisyonuna bakıldığında; 2017'nin ilk çeyreğinde %43 paya sahip olan mevduat ürünleri sonraki üç çeyrekte özellikle TL cinsi vadeli hesapların payındaki düşüşe paralel gerileyerek %30'e ulaştıktan sonra 2018 başında döviz vadeli ve vadesiz hesapların etkisiyle %35'e yükseldi ve sonraki çeyrekte de aynı düzeyde kaldı. Dolayısıyla mevduat ve sistem içi olup mevduat dışında kalan ürünlerin ağırlıkları değişmedi.

MEVDUAT ÜRÜNLERİNİN KIRILIMI

Kaynak: Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

Muhammet Mercan
Baş Ekonomist, ING Bank

4. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen “**Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması**”, Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

ING BANK

— ÖZYEĞİN —
— UNIVERSITY —

2018

1. ÇEYREK RAPORU

ING